kuriame rasta keletas degintų kauliukų, 2 žalvarinės įvijos, žiestų molinių indų smulkių šukelių, titnago nuoskala. 50–55 cm gylyje nuo žemės paviršiaus aptiktas įžemis – smulkios frakcijos smėlis su žvyro linzėmis. Siekiant visiškai atidengti į perkasą patekusias dėmes, tirta papildoma išpjova. Ištyrus išpjovą, palei namo pamatą, įžemyje atidengta *kapo 21* duobė (6 pav.). Į perkasą patekusi kapo duobė – 2,05 m ilgio, 5–35 cm pločio. Kapo duobės užpildas – degėsinga žemė su smėliu. Kapas orientuotas PR–ŠV kryptimi. Jo centrinėje dalyje buvo matyti gręžtinis namo pamato polis. Kapas netirtas, nes didžioji jo dalis pateko po pastatu.

Archeologinių tyrimų metu sklype Baltaragio g. 14, Virbaliūnų kaime aptikta 19 griautinių ir 2 degintiniai kapai, iš jų iki galo ištirta 11 griautinių ir 2 degintiniai kapai. Kapai su įkapėmis datuojami XIV a. pabaiga – XVI a. I puse.

Kulautuva Cemetery

In 2017, a field evaluation was conducted in the vicinity of Kulautuva Cemetery (Kaunas District, Central Lithuania) in order to evaluate what harm was done to the archaeological heritage during unsanctioned construction work. Four trenches with extensions (a total of 57.5 m^2) were excavated (Fig. 1) and 328 finds discovered: bronze and silver brooches (Fig. 2), bracelets, rings, potsherds, coil beads, silver coins, and horse harness elements (Fig. 4). 21 burials (Figs. 3, 5, 6): 19 inhumations and 2 cremations were found in trenches 1, 2, and 4. Eleven inhumations and two cremations were fully excavated. The greater part of the other burials fell outside the trench boundaries and so they were not investigated. The burials with grave goods date to the late 14th–first half of the 16th century.

Donatas Zubrickas

Palangos kapinyno tyrimai 2016 m.

2016 m. atlikti detalieji tyrimai Palangoje, L. Vaineikio g. 27 sklype, rekonstruojamo gyvenamojo namo vietoje. Minėtas sklypas patenka į Palangos kapinyno (UK 1808) teritoriją. Apie šį romėniškojo periodo Palangos kapinyną yra žinoma iš 1962 m. A. Tautavičiaus tyrimų (*LIIR*, f. 1, b. 181, p. 2–4). Pagal tuo metu surinktus vietos gyventojų liudijimus, dar 1938 m. kasant bulviarūsį tuo metu buvusiose kopose akmenų rato viduryje rasta žmogaus ir arklio kaulų, o prie jų – įvairių metalinių daiktų ir akmeninis (?) puodelis su monetomis. Kaip pažymi A. Tautavičius, anot gyventojų pasakojimų, buvusiose kopose, kaip aukštesnėje vietoje kelis dešimtmečius buvo kasami bulviarūsiai, tačiau apie radinius daugiau duomenų nėra. Vaikai, rausdamiesi smėlyje, rasdavę įvairiausių geležinių ir žalvarinių daiktų, kurie išsimėtę. Iš vaikų gautas tik vienas stambus geležinis įmovinis ietigalis su briauna. Kai kur aikštės P–PR dalyje dar matėsi pavienių stambių akmenų ir spėta, kad čia yra buvęs II–IV a. kapinynas. Kaip pažymėjo A. Tautavičius, sprendžiant pagal pasakojimus ir matomus akmenis bei išlikusius radinius, mirusieji buvo laidojami nedeginti ir greičiausiai kapai buvo apdedami akmenimis (*LIIR*, f. 1, b. 181, p. 3).

Tais pačiais 1962 m. A. Tautavičius atliko vienintelius iki 2016 m. archeologinius tyrimus kapinyno teritorijoje. Jų metu buvo ištirtos 9 perkasos, aptikta 19 kapų bei kitų suardyto kapinyno pėdsakų, t. y. spėtinų kapų duobių, pavienių radinių, pavienių akmenų bei jų sankaupų.

2016 m. 3 perkasomis buvo ištirtas bendras apie 87,5 m^2 dydžio plotas. Tyrimai vykdyti

abipus L. Vaineikio g. 27 sklype stovinčio pastato. Tirtose perkasose ties L. Vaineikio g. archeologinių radinių neaptikta. Tuo tarpu į Š nuo rekonstruojamo L. Vaineikio g. 27 pastato, kieme, buvo ištirtas apie 77 m^2 plotas. Jame fiksuoti perkasimai bei struktūros, datuojamos dabar stovinčio ir rekonstruojamo pastato statybos laikotarpiu, t. y. apie 1957–1958 m. XX a. II pusėje nejudintose vietose tirtame plote fiksuota originali sluoksnių stratigrafija. Po paviršiniu 10–25 cm storio dirvožemio sluoksniu vidutiniškai 30–40 cm gylyje buvo 30–35 cm storio šviesaus eolinio pustyto smėlio sluoksnis. Po juo vidutiniškai 65–70 cm gylyje atidengtas tamsiai rusvo smėlio su pavieniais lauko akmenimis paviršius. Šio rusvo smėlio sluoksnio storis siekia iki 10 cm. Po juo yra apie 45–50 cm storio natūralus gelsvo smėlio sluoksnis, kurį vidutiniškai 1,3 m gylyje keičia gelsvas žvyringas smėlis, o 1,6 m gylyje – pilkšvas molingas smėlis.

Išskirtas kapinyno kultūrinis sluoksnis fiksuotas po pustytu balkšvu smėliu vidutiniškai

1 pav. Akmenų vainiko akmenys (?). D. Zubricko nuotr.

Fig. 1. Stones from a stone circle (?).

2 pav. Po pustytu smėliu fiksuotos kapo 20 įkapės in situ. D. Zubricko nuotr.

Fig. 2. The grave goods in situ from burial 20, which lay under aeolian sand.

45–70 cm gylyje. Tokiame pat lygmenyje aptiktos į įžemį įgilintos struktūros – duobių kontūrai, suardytų kapų akmenų vainikų (?) pavieniai lauko akmenys bei jų sankaupos (1 pav.), rastos vieno suardyto kapo įkapės: II–IV a. datuojami įvijinis žiedas bei juostinė apyrankė (2 pav.). Fiksuoti įvairaus dydžio į įžemį įgilintų nuo 20x15x5 iki 180x100x10 cm duobių kontūrai su degėsių pėdsakais, tačiau be archeologinių radinių ar palaikų liekanų.

2016 m. detaliųjų tyrimų metu L. Vaineikio g. 27 sklype aptiktos suardyto II–III a. kapinyno liekanos bei sluoksnių stratigrafija visiškai atitinka A. Tautavičiaus 1962 m. tyrimų metu fiksuotą kapinyno būklę. Po pustyto smėlio sluoksniu yra išlikę tik suardytų kapų liekanų, kurios neatskleidžia tikslaus kapinyno vaizdo, visų laidosenos bruožų. Atsižvelgiant į tirtame sklype fiksuotą pustyto smėlio klodą, kuriame neaptikta jokių žemės judinimo pėdsakų (išskyrus 1957 m. datuojamą statybą bei komunikacijas), galima prielaida, kad kapinynas pradėtas ardyti anksčiau, nei gauti pirmieji iš 1938 m. žinomi duomenys apie vietos gyventojų radinius kapinyno teritorijoje, kasant bulviarusius ar imant smėlį keliams. Tikėtina, kad Palangos kapinyno kapai jau gerokai anksčiau yra buvę natūraliai atpustyti, po to apiplėšti bei vėliau vėl užpustyti smėliu. Šią prielaidą patvirtintų 2016 m. aptikto suardyto kapo įkapės, kurios rastos rusvame smėlyje, vos 2 cm žemiau po pustytu balkšvu smėliu, ar pasklidę buvusių akmenų vainikų akmenys. Apie buvusius didelio masto smėlio pustymus Palangoje žinoma ir iš XVII a. pradžios, kai buvo užpustytas Palangos miesto centre stovėjęs Palangos dvaras.

The Investigation of Palanga Cemetery in 2016

In 2016, an excavation was conducted at L. Vaineikio St. 27 (Palanga), which is on the grounds of a Roman era cemetery investigated in 1962. It was already stated at that time that the cemetery had been greatly destroyed through various sand extraction work. 19 burials were discovered at that time. During the 2016 investigation, one destroyed burial site as well as isolated stones and concentrations of them, which could be connected with the stone circles of burials, were found (Fig. 1). Grave goods: a 2nd–4th-century coil ring and flat bracelet (Fig. 2) were discovered immediately under the layer of aeolian sand. It is likely that the cemetery had been covered by aeolian sand and abandoned prior to the 20th century. Large sandstorms are known in Palanga from written historical sources. After one 17th-century sandstorm, Palanga Manor, which stood in the town's centre during the 16th–early 17th centuries was completely covered in sand.